

iskola, október 29. A bírálatra került művek közül elfogadtak egy fordítás-részletet Schiller «Harminezes háború»-jából és «A társadalmi osztályok keletkezése és fejlődése a középkorban» tanulmányt. Mindkettőnek Sasvári S. VII. o. t. a szerzője. Azután versenyszaválás volt, melynek tárgyát a nov. 19-iki gyászünnepélyen előadandó költemény tette. A győztes Sasvári Géza VIII. o. t. lett. — *Budapesti* IV. ker. főreáliskola. Fűrész Ödön VII. o. tan. Harrach József dr.-ról, az intézet feledhetetlen jeles professzoráról tartott emlékbeszédet. Hatsek A. VIII. o. t. «Hamlet»-ről érkezett. — *Budapesti* VIII. ker. főreáliskola, október 22. Toborffy Zoltán VIII. o. t. a fényképezésről érkezett, Danczig Árpád VIII. o. t. felolvasta az «Úr akarata» cz. költeményét; a bírálók elfogadták ezenkívül a «Nero» cz. balladát, melynek szerzője Adler Jenő VI. o. t. — *Ujvidéki* főgimnázium, október 21. Elfogadtatott a «Charon» cz. műfordítás az «Aeneis» VI. énekéből (magyar alexandrinosokban) és a «Parasztbecsület» című elbeszélés. Előbbinek Schaffer Mór, utóbbinak Ipolyi Béla VII. o. tanuló a szerzője.

FEJTÖRŐ.

Rovatvezető: Csiszár József.

Számtani kérdés:

Melyik azon két szám, melynek összege 857142, s különbsége 571428?

Földrajzi kérdés:

Mi a neve azon spanyol városnak Madridtól nem messze, a hol a királyi család nyaralni szokott? Gyönyörű kertjei és épületei vannak. II. Fülöp alkotta.

Történelmi kérdés:

Mi a neve ama községnek Hontmegyében, a melytől keletre meredek hegyen azon vár van, melyet a XVI. században Balassa Menyhért bírt, kitől rablásai miatt I. Ferdinánd ostrommal elvette? Később a Koháryaké; most Coburg hercege uradalomához tartozik.

Természetrizai kérdés:

Mi a neve azon madárnak, melynek színe barna, fekete hullámszínű, fehér rajzokkal; a szemek fölött fehér folt látható? Májusban érkezik hozzánk, szeptemberben megy el, de nehézkes röpképe folytán kifárad s ilyenkor a Földközi-tenger partjain ezerszámra hull alá. A vetemény között él magokkal és zöld veteménynyel. A jéceze körülbelül 14 barna foltos, fehérkék tojást rak a szabad földre.

Képrejtvény.

Megfejtési határidő 1899. november 13.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A 4. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Számtani kérdés: A váltó szolt 1800 koronáról. *Történelmi kérdés:* Gravelotte falu. *Természetrizai kérdés:* Illatos ibolya (viola odorata.) *Képrejtvény:* A türelem fáján mennyi rózsza terem.

Helyesen fejtették meg: Krumpschink Kálmán, Terray Béla, Bohrandt Lajos, Steiner Vilmos, Perlay Alajos, Katz Bernát, Puskás Jenő, Gyapai József, Kuna László, Akosi Makoldy Győző, Hajós Rezső, Jakabb Gyula, Steiner Izidor, Spitzer Jakab, *Istvánffy József*, Szalay Károly, Vései Ferencz, Szabó Ferencz, Beliczay Zoltán, Lichtenstern Béla, Borosnyai Oszkár, Polnitzky Leo, Piek Béla, Zipser Aladár, Vadas Zoltán, Rosenbaum Ernő, Schwarcz Imre, Wolfram János, Ember István, Balassy Miklós, Buzáth Jenő, Barla Sz. József, Groedel Lajos, Schvitzer Zoltán, Zomody József, Morávek Elek, Endre Antal, Tronner Rezső, Gulovics Andor, Dukász Jenő, Wittmann György, Steinschneider Ernő, Molnár Aladár, Krafka Boriska, ifj. Kukaczky Sándor, Teesz Lajos, Keresztessy Zsiga, Ascher Kálmán, Dada András, Lederer Károly, Gyárfás Elemér, Gécey Géza, Kekés Kálmán, Erdei Vilmos, Csiki Ferencz, Labancz László, Tschet Károly, Fejér Lajos, Végh József, Bartakovics Aladár, Weisz Hugó, Ács Nagy István, Laufer Rezső és Ödön, Schuschiszky Pál, Persina Károly, Puskás Endre, Klekner Rezső, Gottlieb Arthur, Salczmann Salamon, Laban Antal, Benedek István, Békey Ödön, Steiner Elek, Fuchs Dénes, Bartsch Sándor, Rodovicz Tódor.

A jutalmul kitűzött könyvet, Laurie André «Diákélet Angolországban» cz. művét *Istvánffy József* (IX. Lónyay-utca 28. III. 17.) előfizetőnk nyerte meg.

SZERKESZTŐI TELEFON.

Tschet Károly, Sopron. 1. A diáknyelv szótárának bővítéséhez még egyre lehet adatokat beküldeni. Érkezik is elég. 2. Beöthy Zsolt irodalomtörténete mellett leginkább Göbi Imre, Horváth Cyrill és Szántó Kálmán kézikönyvei vannak elterjedve. — **Kéry József**, Késmárk. Vörösmarty-ünnepen szaválásra legméltóbb költemények: «A vén cigány», «Főhi dal», «Csák» és a «Szózat». Jól teszik, ha rábeszélnek a városukban tartózkodó szini direktort, hogy tartasson előadásokat az ifjúság számára. A «Csalódások» megfelel eme czélnek. Katona «Bánk bán»-jának pedig ott muszáj lennie minden magyar színtársulat repertoírjában. — **Jeremiás**. «Az iskola világából» című rovatból láthatja, hogy mit kívánunk tudósítóinktól. — **K. A.** Máramarossziget, **K. K.** Gyöngyös, **H. L.** Győr, **B. S.** Nagyvárad. Tudósítóknak elfogadjuk. — **Bohrand Lajos**, Budapest. Buzgalmaért dícséret illeti meg. Budavár visszafoglalásának (1686) emlékére azonban igen ismert dolog, a nemzeti múzeumban megláthatja bárki, az emlékérem képe megjelent a Ribáry-féle nagy világtörténelemben. (VII. kötet, 372.) — **S. R.** Ungvár. Mint önképzőkori jegyzőt, önt illeti meg a tudósítói tiszt.

REMÉNYI MIHÁLY műhangszerész

üzletének jó hírneve biztosíték arra, hogy ott a legfinomabb hangszerek és húrok kaphatók. Specialis hegedű javításai, saját készítményű új hegedűi, melyekről a legnagyobb művészek: **Hubay, Popper, Gobbi** tanár urak stb. igen elismerően nyilatkoztak, máris nagy tért hódítottak maguknak, mert az Operában, Zeneakadémiában és más művészek, régi hegedűjök helyett **Reményi** hegedűi játszanak, melyeknek a szakértői körök nagy jövőt jósolnak. Ipartelepe: **Budapest, Király-u. 44.** Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. A **Tanulók Lapjára hivatkozva minden vevő 10% engedményben részesül.**

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjúsági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	SZERKESZTI	FŐMUNKATÁRS:	SZERKESZTŐSÉG:
Negyed évre ... 1 frt 20 kr.	Dr RUPP KORNÉL	GAAL MÓZES.	Budapest, IX., Soroksári-u. 31.
Fél évre ... 2 frt 40 kr.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.		KIADÓHIVATAL:
Egész évre ... 4 frt 80 kr.	Megjelenik minden vasárnap.		Budapest, IV., Egyetem-utca 4.
			Kéziratokat nem adunk vissza.

MAGYAR DIÁKOK PÁRISBAN.

(*) Néhány vállalkozó s irántunk bizalmas előfizetőnk szíves hangon értesít bennünket arról, hogy az idei nagy vakációban elmegy megnézni a párisi kiállítást.

Van olyan, a ki ennek az útnak egy részét gyalog szándékozik megtenni; egy másik pedig bicyclin indul neki a nagy útnak. Ez budapesti diák s már most kiszámította, hogy az egész út hány kilométer, s mennyit kell neki megtenni, hogy a két hónapi szünet alatt el is menjen, vissza is jöjjön, meg Párisban is elég időt töltsön. Felsorolta a városokat, a melyekben pihenőt fog tartani, nekünk meg azt ígérte, hogy mindezen helyekről képes levelező-lapokat fog küldeni annak igazolására, hogy csakugyan ott volt.

Mi a magunk részéről nemesak hogy nem kárhozzatjuk a magyar diákok vállalkozását, hanem még örömmel is látjuk, mert zálogát látjuk benne a magyar faj életrevalóságának, törekvésének és tudásvágyának.

A ki ki mer menni Franciaországba, annak bizonyára meglehetősen el kellett sajátítania a francia nyelvet is, — mi pedig már magában ezt a nyelvtanulási buzgalmat is sokra becsüljük.

Minél több magyar diák vállalkozik a párisi útra, annál nagyobb azok becsülete, a kik nemes buzgalommal törekszenek az idegen műveltség elsajátítására, s annál nagyobb lesz a francziák becsülete a magyar nemzet iránt, a melynek ifjúságánál ily dícséretes törekvést látnak.

Elképzelem, hogy mintegy száz magyar diák kimegy Párisba. Mennyit fognak ezek látni és tanulni, milyen hatalmas szellemi tőke lesz ez reájuk nézve későbbi pályájukon!

S hogyha csakugyan volna ilyen száz magyar diák, azoknak párisi utazását a közoktatásügyi kormány bizonyára elősegítené.

Tegyük fel, hogy a mi millenáris kiállításunkra a francia közoktatásügyi miniszter bejelentette volna száz francia diák eljövetelét. Milyen nagyra lettünk volna velők, hogy a tenyerünkön hordoztuk volna őket, mennyire gondoskodtunk volna arról, hogy semmiben hiányt ne szenvedjenek, hogy mindazt lássák, a mire mi büszkék vagyunk, a mi a mi nemzeti specialitásunk; a mi a francia diákokat mint diákokat érdekli: a magyar tanügyi csoport kiállítását, tudományos intézeteinket, muzeumainkat, iskoláinkat stb. Hogy a magyar-francia diák-barátság sem maradt volna el, az bizonyos.

S most fordítsuk meg a dolgot: a minek mi örültünk volna, a mit mi megtettünk volna, annak bizonyára ép úgy örülnének, azt ép úgy megtennék a francziák is.

Nem kellene más, mint lehetőleg olesó pénzen elősegíteni a magyar diákok csoportos utazását. Szállásról, ellátásról gondoskodnának a gavallér francziák, kísérőnek, felvigyázónak pedig akadna nem egy buzgó tanár.

A kikkel ezt az ideát közöltem, azok üdvösnék, s nagy fontosságúnak mondták esetleges megvalósítását.

KÜLÖNÖS VÉGRENDELET.

Verne Gyula regénye.

7

Egyedül jogositott magyar fordítás.

Ezek után természetes dolog, hogy Lissy tudni sem akart arról, hogy a *Chicago Herald* tudósítóját fogadja, a ki a temetés után való nap bekopogtatott az ajtaján.

— Ments Isten — mondá Jovitának, ki újra rá akarta beszélni — előbbeg-kétadat, aztán kérnek majd arczképet, közlik a lapokban, felkeltik a kíváncsiságot, az ember még az utcán sem mehet nyugodtan. Nem, nem, senkit sem fogadok.

Az újságíró savanyú arczezal ment a szerkesztőségbe, a másnapra szánt feltűnést keltő czikk a tolla hegyére száradt.

Jovita pedig így szólott, mikor az újságíró elment:

— Az ajtódat bezártad, de azért nem zárkozhatol el egészen a közérdeklődéstől mégsem!... Istenem, ha én volnék a te helyedben Lissy!... No de így sem engedem, hogy a kezedből kiszalasz az örökséget...

— Az örökséget? Jovita.. hidd el, nem szívesen gondolkodom arra — felelé Lissy, — s

egy cseppet sem bánám, ha az egész dolog csak tréfa lett volna, melyet a megboldogult kieszelt.

— Lári-fári, nem lesz okod arra, hogy ne bánd, mert a vagyon...

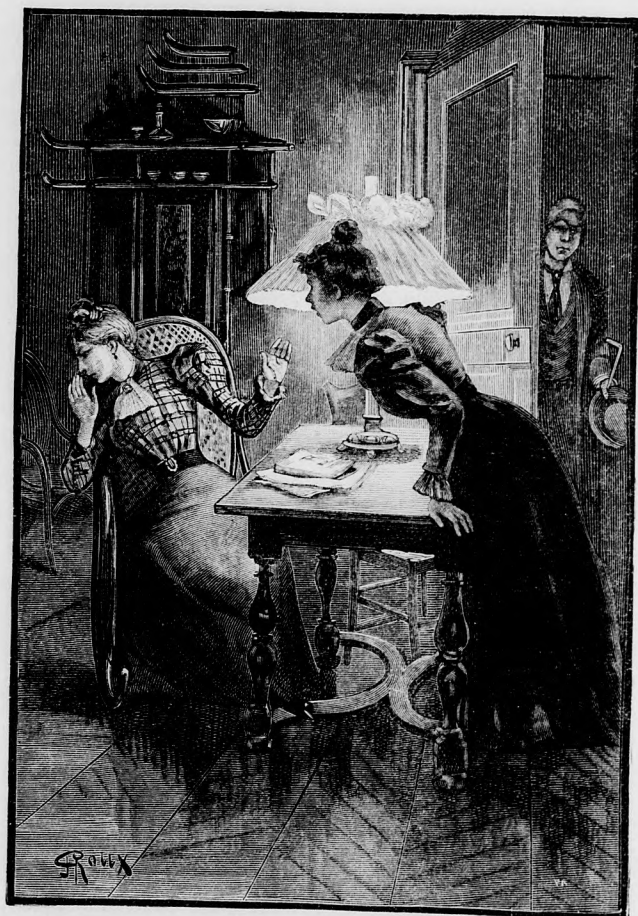
— Mondd csak, hát a nélkül nem vagyunk mi boldogok?

— Hiszen, ha én volnék a helyedben!...

— Mit tennél?

— Először is megfelezném veled, Lissy...

— A minthogy én is neked adnám a felét — felelé Lissy, s mosolygott barátneja nagy lelkesedésének a láttára.

LISSY TUDNI SEM AKART RÓLA.

— Bárcsak már április 15-dike volna!... Mind számítom az órákat, a percekét...

— Legalább a másodpercekét szánd nekem! — Hogy is lehet így beszélni, mikor ilyen fontos dologról van szó, mikor sok millió dollár —

— Azaz millió unalmas mende-mondáról, melyet az embernek napról-napra végig kell szenvednie. Ilyen volt a hatodik örökös.

A tizenkét napi határidő egyikre-másikra nézve véghetetlenül hosszú és izgalmas volt, no de végre eltelt, s április 15-ére virradtak. A «hat» elvitte a megboldogult végső rendelkezéséhez híven névjegyét a mauzoleumba, reá tette a koporsóra. A márványfedelelet reá illesztették a koporsóra, s a furesa halott többé nem fogadta senki látogatását az Ookswoods temetőben.

V. FEJEZET.

A végrendelet.

Ezen a napon újra megindult a kíváncsiaknak sok ezere, de nem a huszonkettedik, hanem a tizennyolczadik kerület felé. Aligha kevesebben voltak, mint a temetés napján, midőn Hypperbone J. Vilmost végső útjára elkísérték.

A Michigan körúton és a Congress-úton volt a legnagyobb csődület, mert ez volt az Auditoriumhoz vezető két legszelebb út vonal.

Chicago-ban sok a nagy vendégfogadó, de egyik sem akkora, mint az *Auditorium*, melyben se szeri, se száma nem volt vendégszobának, azonkívül egy akkora színház épült magában a hotelben, mely nyolczezer nézőt fogadott be.

A színház páholyai, zsöllyei, zártszékei, állóhelyei abból az alkalomból, hogy Thornbrock közjegyző ott fogja a végrendeletet felolvasni, drágáron keltek el, a befolyt nagy összeget a két leg-

nagyobb kórház kapta e nap emlékére. Az Auditorium környékét embersokadalom állotta körül, benn a rengeteg nagy színháznak minden zegézugát ellepte a nézőközönség, a zenekarban is székek voltak s ott is a legelőkelőbb közönség szorongott.

A színpadon a városi tanács, élén a polgármesterrel, mögöttük az *Eccentric-Club* választmánya, melyet Higginbotham B. György vezetett előtök pedig, mintegy közszemlére kitéve a «hat» boldogsorsválasztott ültégsorban.

Lissy lesütötte a szemét, nyilván szégyenkezett szégyény, hogy amnyi ember bámészködik reá.

Harris T. Kymbale jobb lábát a balra téve nézegett körül s mosolyogva intett jobbra-balra, ha egy-egy ismerősét pillantotta meg.

Hodge Urričan vadul forgatta a szemét, mintha erőnek erejével belé akart volna kötni valakibe, a ki reá néz.

Max Réal nyugodtan ültott, nem törődött senkivel, csak olykor-olykor lopva pillantott arra a szelid arcú leányra, a ki ott ült vele egy sorban, s kinek piruló arca nagyon tetszett neki.

Titburyszámítgatta, hogy vajjon az örökségből egyre mennyi fog jutni.

Crabbe nem ült székre, mert nem akadt olyan szék, a melyen az ő Mahomet nagy teste elfért volna, pamlagot állítottak oda az ő számára, s annak is a lábai megmegresegtek, ha megmozdult. Ő különben nem tudta, hogy miért kell neki ott ülnie.

A nézőközönség ezrei közül meg kell említenünk Milnert, az idomitót, Titbury hitvestársát, a ki váltig intett a férjének, de eredménytelenül, s az ideges Jovitát, a kinek a közbejárása nélkül Lissy aligha került volna ma a színpadra, hogy bámulják és irigyeljük.

Azt mondják, hogy Chicagóba ezen a napon

mintegy ötvenezer idegen érkezett Illinoisból, sőt New-Yorkból, Pennsylvaniából, Ohioból, meg Mainéből is.

Az egész városrész zsúfolásig megtelt nézőközönséggel, minden ablakban, minden erkélyen szorongott az ember, pedig sem látni sem hallani való nem volt semmi.

Déli tizenkettőt ütött az óra.

Ebben a pillanatban Thornbrock felkelt a helyéről, s közeledett a színpad közepére kített asztalhoz.

A nyüzsgés, beszélgetés rögtön megszűnt, s az óriási színházban siri esendesség lőn, mint midőn villám czikázik keresztül az égen, s kis vártatva megindul az ég haragos zengése.

A közjegyző ott állott komoly arczezal, mellén keresztbe fonva kezét az asztal előtt, s megvárta, míg az óra elűti mind a tizenkettőt.

Az asztalon vastag borítékban fektűt a végrendelet, őt peccséttel volt lepecsételve, mindeniken az elhunyt nevének kezdőbetűi.

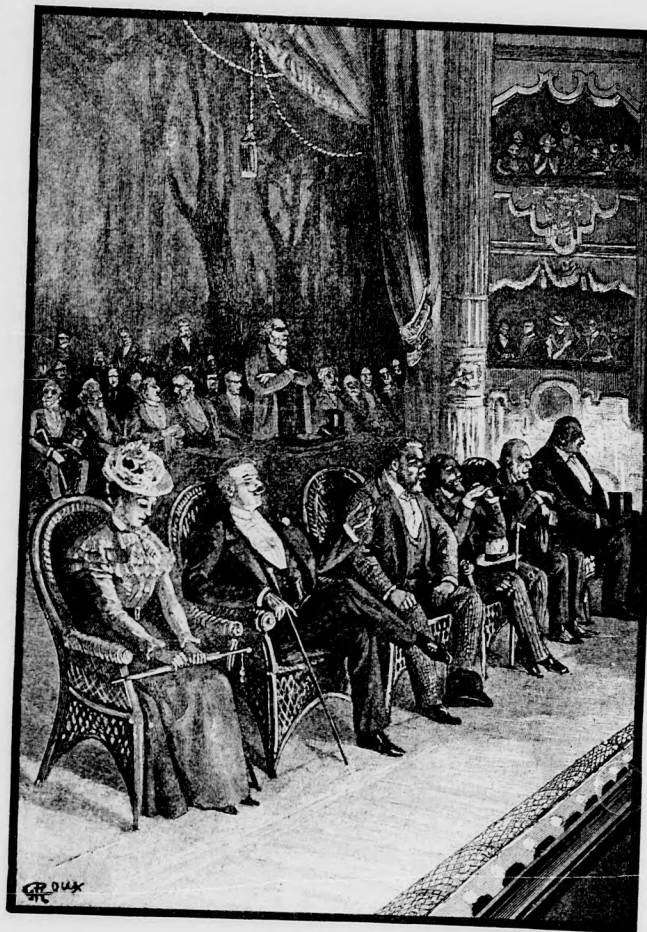
Midőn a közjegyző ezt a nagyfontosságú iratot a kezébe vette, hogy a peccsétet felbontsa, bizony kissé reszketett a keze. A borítékból összehajtott pergament-csomót vett ki. Ezek között

volt egy térkép és egy kis doboz.

Föltette aluminium-keretű szemüvegét, s erős, a színház minden zúgát betöltő hangon kezdé olvasni:

«Ez az én végrendeletem. Elejétől végig a magam kezével irtam. Kelt Chicagóban 1895. július 3-dikán.

«Teljesen ép elmével, komoly megfontolás után tevém papírra végső akaratomat, melynek végrehajtását Thornbrock közjegyzőre és Higginbotham B. György tagtársamra, az *Eccentric-Club* elnökére bízom. Ők fognak majd gondoskodni arról,

A «HAT» BOLDG VÁLASZTOTT EGY SORBAN ÜLT.

hogy végrendeletem minden pontja híven teljesíttessék.

«Tudtommal eddigelé az *Excentric-Club*-nak egy tagja sem vált ki valamely a club nevét nagy mértékben igazoló cselekedettel. E sorok írója életében szintén csak olyan hétköznapi dolgokat művelt, mint bárki más; a mit azonban nem tett életében, azt végső akaratának az erejével megeseleksi halála után.

(Folytatása következik.)

KOMÉDIÁS PALKÓ.

Idegen elbeszélés nyomán írta Gaal Mózes.

Illusztrálta Neogrády Antal.

— Kabátom van — felelé Lizika, — de nagyon vékony, mikor ide jöttünk, esténként bizony fáztam benne.

Édes anyám aztán valami olyast mondott, a miért én szerettem volna őt azon nyomban megölelni. Azt mondta Lizikának, hogy van neki a szekrényben egy meleg őszi kabátja. Régi jószág, még karcu leány volt, mikor viselte, azóta kihizott belőle. Ha leánykája volna, annak adná, de hát nincs leánya, majd csinál belőle Lizikának egy kis kabátot.

— Jere el holnap reggel, aztán majd hozzá fogunk a munkához!

Lizika belepírult a nagy boldogságba, oda-szaladt édes anyámhoz, elkapta a kezét és — megcsókolta. No hiszen megijedt erre az én édes anyám, mert nem volt hozzá szokva, hogy neki kezét csókoljanak, de én kiolvastam a szeméből, hogy jól esett, s hogy nagy szeretettel nézett Lizikára.

Ez alatt apám és a komédiás is kijöttek a műhelyből. Hallottam, a mint édes apám mondja:

— Rendben volna a dolog, de többé... — reám nézve megfenyegetett az ujjával.

Nem is volt szükség, hogy mondjon valamit, értettem én ebből is eleget.

Paprika Jancsi vigan emelgette a kezét előre és hátra, rezegette az orra leffentyűjét és a hüvelykujját a szélrózsa minden irányában tudta mozgatni.

Édes anyám beküldött a szobába, hogy hozzam el az ő nagy barna kendőjét. Mindjárt tudtam, hogy mire kell az. Nem akarta, hogy az utcán a gyermekek a Paprika Jancsit meglátva összesóduljenek, s kaczagják. A megkurált fiezkót gondosan bepólyálta a komédiás a kendőbe, átadta Lizikának, s aztán megfogta a leánya kezét s boldogan mentek haza.

VI. FEJEZET.

«Isten veled, kétkerekű kocsii!»

Még csak ezután következtek a boldog napok, ő a legeslegboldogabbak, melyekre visszaemlékezem!

Lizika nemcsak másnap reggel jött el, hanem ott volt mindennap nálunk. Ott csücsült az asztal mellett, s nézte bámuló szemekkel, hogy milyen szorgalmasan dolgozik édes anyám az ő kabátkáján, de ezzel nem elégedett meg, kérte, hogy adjon neki is munkát, mert ő is tud már varrni, s nagyon vigyázni fog, hogy a jó néni meg legyen a munkával elégedve.

Az én édes anyám adott is neki holmi apró-cseprő munkát, s nem egyszer mondta, hogy kár, örökre kár ezért a Lizikáért, milyen derék házi-asszony lenne idővel belőle, ha foglalkoznának vele...

Én pedig, ha az iskolából haza jöttem, oda-szegődtem hozzájuk, elővettem a mesés könyvemet, s fennhangon olvastam belőle, hogy Lizika is hallja és gyönyörködjék.

Milyen nagy örömet szerzett nekem, ha Lizika közben-közben felkiáltott:

— Na hallod-e, ez már valami!... Milyen furesa dolgok történnek a világon!... No nézze meg az ember!

Ilyenkor letette a tüt, s bámult reám az ő nagy fekete szemével. S nekem úgy tetszik, mintha most is hallanám a hangját...

— Vágner bácsi megállott, s hosszan, szótlan nézett maga elé. A szeme csillogott, az arca sugárzott. Soha szebb nem volt az ő jószágos arca, mint ebben a pillanatban...

Azután újra folytatta.

Nagyon szorgalmasan tanultam, mert tudtam, hogy apám csak úgy engedi meg, hogy a komédiás családdal barátkozzam, ha a leczkemet minden nap jól megtanulom, s a tanítótól nem hall panaszt rólam.

— Érdemes, jóra való emberek a komédiások — mondá egyszer apám. — A vendéglős azt mondja, hogy csinos kis szobát adott nekik a régi rossz kvártély helyett; minden nap megfizetik becsületesen, a mit elfogyasztanak, persze no roppant kevéssel beérik szegények. Apám hozzá tevémég, hogy ez a takarékoság neki persze sokkal jobban tetszik, mint a vendéglősnek. Jó, ha vén napjaikra is gondolnak, pedig az effajta népség könnyen elkölti a pénzt, a minthogy könnyen is szerzi.

Bezzeg hizott a májam, mikor ilyen dicsérő

szavakat hallottam. Most már mind a hárman az én barátaim voltak. A sovány asszony is nyájasan bólintott a fejével, ha a színház ajtaján belépve a «pénztár» mellett elhaladtam.

Ha vége volt az iskolának, úgy szaladtam haza, mintha a puskából löttek volna ki, mert tudtam, hogy Lizika ott van nálunk, vagy a konyhában keres dolgot magának a «jó néni» — így hivta édes anyámat — mellett, vagy a kertben, a körtefa alatt levő padon ül és kötöget. Olvasgatni is szeret, odaadtam neki a mesés-könyvemet, hogy olvasson belőle annyit, a mennyi neki tetszik.

Különben gondoskodtam én arról, hogy legyen egyéb dolga is. Az az ötletem támadt, hogy én is felesapok báb-színház-igazgató-nak, mint a Lizika apja, s buzgón hozzá fogtam a bábok kifaragásához. A Lizika apja furán mosolygott, mikor meghallotta, hogy mi a szándékom, de azért szívesen segített. Ajándékozott nekem egyesinos faragóbicskát, kiválogatta a fát, mely a bábkészítésre legalkalmasabb.

A legeslegelső, a mit kifaragtam: Paprika Jancsinak a nagy ugorka orra volt. Most már csak az volt hátra, hogy maga Jancsi is utána készüljön az orrának. Lizikára várt a munka, hogy kabátot, bugyogót, sipkát csináljon neki, s a vén Gábor megint teli marokkal ajándékozta a szebbnél-szebb hulladék-szövetet. Hús bábót is könnyű szerrel fel lehetett volna abból ruházni.

Néha az öreg Ferencz, az apám segédje is

bejött s kurtaszárú pipáját az agyarára szorítva nézegette, hogy miben fáradozunk. Ki-kivette kezemből a bicskát, s a készülőfélben levő báb-nak hol az orrát, hol a kezét, hol a feje búbját nagy ügyesen helyreigazította. Hja, ehhez ő jobban értett, mint én.

Annyira beleveszekedtem a báb-faragásba, s oly szívvel-lélekkel dolgoztam az én külön báb-színházamon, hogy utoljára Paprika Jancsimat is

különbé akartam tenni, mint a Lizikáéé volt. Szerettem volna, hogy a Paprika Jancsi tudja a kezétoldalt felemelni, aztán a feje köré csavarni, továbbá az alsó állkapczája hol jobbra, hol balra ki-mozduljon a helyéből, a fülét mozgassa, mégpedig az egyiket előre, a másikat hátra, de ugyanabban az időben; továbbá az alsó és felső ajkával tudjon csettenteni.

Tudom, hogy ilyent nem látott még a világ.

Addig fűrtam-faragtam, míg Paprika Jancsinak a lába szára ketté tört éppen a térde kalácsában, melyetpedig mozgattania kellett volna, a fülét bőrből kel-

lett utólag hozzá ragasztanom, s mégis lelógott, mint a disznó füle — nem lett egyetlenegy bábom sem épkezláb.

No de ha ez nem sikerült, bezzeg pompás volt az a kis barlang, melyet az udvaron ástam a Lizika és a magam számára. Még ablakot is remekeltem az oldalára, benn pedig egy padot állítottam fel, s ide vittem le Lizikát, itt olvastam neki a csodaszép történeteket.

OLYAN SZOMORÚ VOLT KÖRÜLÖTTEM MINDEN...

Az osztálytársaim csúfoltak: Csepürágó Palkónak, Komédiás Palkónak, komédiás-inasnak; haragudtak, hogy velök nem is akarok játszani, mindig csak a rongyos komédiás leánykával. Egyszer az egyiknek, a ki Lizikát a piacon megasztította, hamarosan betörtem az orrát.

... Csakhogy az életben minden csak pillanatilag tart. A komédiások is eljátszották minden darabjukat. Előhúzták a fészereket a ládát, befogták a szürkét a kocsiba és készültek, hogy más városba menjenek.

Csúnya, szeles, borús októberi napon történt. Ha száz esztendeig élnék, akkor sem felejténém el. Délután kiszaladtam a mezőre, egy domboeska tetejére állottam fel, honnan a kanyargó országutat messze... messze elláthattam. Olyan szomorú volt körülöttem minden, de minden. A halom tetején leasszott a fű, a mezőn az őszi kikiresek is mind elvirágoztak már, s a szél felkapta az országút porát, s forgatta, szórta, tornyokat épített belőle.

Az én szívem is megtelt kimondhatatlan nagy szomorúsággal.

A kis város félig ködbe burkolózott, a torony bádigos orma sem csillogott úgy, mint máskor a tavaszi és nyári verőfényben.

Vártam Lizikáékat, tudtam, hogy erre kell elhaladni. Igaz, hogy a városban elbúcsúztam már tőlük, mert mind a hárman átjöttek hozzánk; még a sovány asszony is átjött. Anyámnak azt mondta, hogy soha senki sem volt az ő Lizikájához olyan jó, mint édes anyám. A kis kurta ember nagyon hosszú ideig rázta édes apámnak a kezét, de szólni nem igen tudott, mert nagyon megakasztották a könyvek, melyek a szemeiből hullottak. Én aztán kértem az édes apámat, hogy engedje meg, hadd fussak előre, s a keresztombnál várjam meg Lizikáékat. A mesés könyvem az hónom alá szorítottam, s egy tarka zsebkebebe öt darabka almásrétest pakolt be édes anyám.

Aztán hallottam a csilingelést, láttam a szürkét, a mint húzta a kis szekeret, s a kis szekér mind közelebb-közelebb jött a keresztombhoz. Én pedig elrikkantottam:

— Hó, hó, álljanak meg! Álljanak meg!

A Lizika apja megrántotta a toldozott-foldozott gyeplőt, s a szürke megállott. Én ekkor már ott állottam a szekér mellett. Lizikának odaadtam a mesés könyvet, s a tarka kendőben az almásrétest. Nem szólottam semmit, mert nem is tudtam volna szólni. Csak a kezét szorongattam — s

erre aztán mind a ketten keservesen kezdtünk sírni, Lizika is, én is.

A Lizika apja megrántotta a gyeplőt, reácsapott a kurta ostorkával a szürkére.

— Fiaeskám, mondd meg az anyádnak és apádnak, hogy igen szépen köszönjük a barátságát. Isten veled, jó kis fiú... Isten veled!

Mintha álmodtam volna csak, s nem imetten történt volna: úgy tetszett nekem mindez!

— Isten veled, Palkó!

— Isten veled Lizika!... Isten veled!

A szürke nyakán olyan búsan csilingelt a esengettyű, mintha temetésre szólott volna a városi torony legkisebb harangja, a halottakat elsírató.

Lizika hideg kis kacsója kisiklott az enyém-ből... az országút pora eltakarta előlem a két-kerekű kis kocsit... Ó, az az irigy por!...

Ott maradtam az országút mellett, s néztem a mind kisebbé váló kocsit után. Úgy rémlett, mintha egy kis fehér zsebkebebe lóbogását láttam volna a szertefoszló por ködében... A csilingelés mind halkabb-halkabb volt... a köd pedig alábbereszkedett és én nem láttam semmit, semmit!...

Ekkor valami kimondhatatlan nagy fájdalom összeszorította a szívemet. (Folyt. köv.)

A villamos világítás.

A *Tanulók Lapja* számára írta Goldziher Károly.

Hogy milyen nehéz valamely téren a tökéletesség fokát elérni, azt leginkább a műszaki tudományoknak mai napság oly nagy fellendülése mutatja. A műszaki élet egyes ágainak feladata és célja, hogy a mindennapi igényeknek lehető alkalmas és kényelmes alakban feleljenek meg és első sorban azon téren nyilvánul a rohamos fejlődés, mely a legelemibb szükségletet törekszik kielégíteni. Egyik legfontosabb kérdése a mindennapi életnek az égi sötétségnek ellensúlyozására: a világítás. A világítás kérdése nem új, a legrégebb időkben, a legműveletlenebb népek életében is felmerül; de újak és csak a technika nagy fellendületének tudhatók be a folytonosan felmerülő újítások és javítások. A mi korunk embere nemesak egyszerű megvilágítást követel, hanem azt szeretné elérni, hogy a nappali fény és esteli világítás közt ne legyen különbség. A «Tanulók Lapja» hasábjain már többször foglalkoztunk e kérdéssel, mert azt hisszük, hogy ama kísérletek, melyeket minden ember olyan gyakran maga végez el, közelebről is érdekelni fogják az olvasót. Ha a nappali fényt

akarjuk elérni, a világítás elé igen sok követelménnyel lépünk. Először is erős fényre van szükségünk, azonban ezt olcsó pénzen akarjuk elérni! De tovább is meggyünk és egészségünkre való tekintettel az erősségnek határt szabunk, hogy szemünket ne rontsa; közegészségileg pedig megköveteljük, hogy a világító anyag ne tartalmazzon káros hatású vagy veszedelmes égési termékeket. Mind e követelménynek eddig csak a természet felett meg óriási világító forrásával; a mesterséges eljárásokat jóvoltuk mellett minden esetben nagy hátrányok kísérik. A nappali fény ugyanis, bármilyen erős is legyen, nem erőlteti meg túlságosan az szem idegeit, mert van neki bizonyos u. n. *szín*, mely fényét kellemessé teszi. Ezen szín, úgy látszik, a fellépő nagy melegmennyiségnek a következménye. Ezen szintelen, úgynevezett *hideg* fény soha sem kellemes a szemnek; láttuk ezt az Auer-égetésében. Az erősségnek és a színnek harmoniája tehát az, melyet a mesterséges módszerek a nap fényétől ellesni törekednek és a sok módszer között éppen a *villamos világítás* áll e tekintetben a napfényhez legközelebb. Ez a legfőbb előnye a következőkben tárgyalandó világításnak; de nem áll sokkal hátrább azon körülmény sem, hogy veszedelmes égési productumoktól teljesen ment és ha a mai tökéletesítések folytán az áramkiágazások ritka rombolásait nem számítjuk: az egészség kérdését is megoldottnak tekinthetjük. De a villamos világításnak van nagy hátránya is; hátrány, mely talán a legkárosabb oldala minden műszaki kivitelnek: *drágasága*. Ezt mai nap csak kis mértékben sikerült alászállítani és a vezetékek tökéletesítése lesz e kérdésnek a megoldója.

A villamosságnak az a rendkívül fontos tulajdonsága van, hogy közvetlen úton, t. i. villamos áram alakjában a legkülönbözőbb erélyeknek forrása lehet. Ez alkalommal minket azon alakjában érdekel, mely a következőkben tárgyalandó villamos fényjelenségeket magyarázza meg. Ha munkát kell kifejtenuk, ez az erély megmaradásának elve alapján soha sem történhetik ellenállás nélkül és ezen ellenállás oka annak, hogy a munkára felhalmozott erőnket soha sem érvényesíthetjük teljesen, hanem ez sokféle más erélynek is forrása lesz. Ha pl. egy áram kering valamely zárt vezetékben, a vezetéket körülvevő levegő az áramtovaterjedésének külsőleg ellentáll és ez abban mutatkozik, hogy a villamos erély egy jókora része meleggé alakul át és a drótvezetéket felhevíti. Ime ezen egyszerű jelenség az elektromos világítás összes módszereinek kiinduló pontja. Az áramnak

ily meleget fejlesztő tulajdonságát mai nap leginkább két alakban használjuk fel világítási célokra: az *ívlámpa* és az *izzólámpa* alakjában. Ezen eljárások mindegyikének meg van a maga története; a harminczas évek táján jelentkeztek ily kísérletek legelőször, de a gyakorlati élet terén csak akkor jutnak érvényre, midőn megkapja az elektrotechnika a gyakorlatra nézve legfontosabb energiaforrását: a dynamogépet. A dynamogéppel lehetett csak a nagyszabású világító hatásnak megfelelő áram erősségét elérni és ez által lett a villamosság a világítás terén is olyan elsőrangú tényező.

A villamos világítás ezek alapján ugyanazon elvek szerint történik, mint akár a petroleum, akár a gáz vagy egyéb világítás. A különböző termékek égése által használt melegmennyiséget testek izzítására használják fel és ezen izzás terjeszti aztán a fényhatást. A különbség már most csak az, hogy ez esetben nem égési, hanem villamos energiáról beszélünk, de minden világítás alapjában véve izzás. Ha tehát a különböző elektromos lámpákra fordítjuk figyelmünket, a fő kérdés az: milyen anyagot használunk fel az izzás jelenségének létrehozására?

Az *ívlámpában* ezen izzást szénrészecekké okozzák. E lámpa legfontosabb része az u. n. Davy-féle ív, mely 3—5 mm. távolságban elhelyezett széndarabok végén hid alakjában keletkezik, ha a széndarabokat elektromos áram hatja át. A fényjelenség létrejötté azonban nem olyan egyszerű, mint azt a legelemibb kísérletnél láttuk. Az áramnak a szénrészecekké közti levegőréteg útját állja, és ennek az ellentállásnak megfelelőleg nagyfokú meleg fejlődik. E meleg következtében egyrészt a széndarabok dissocialnak, azaz felbomlanak és hidrogén mellett gázok fejlődnek; másrészt a széndarabok részecekké válnak. A fejlődő gáz felmelegszik és melegével mintegy 3600°-ra emeli a már jelenlévő meleget; az áram a szénrészecekkéket hordozóikról egymásfelé löveli, ezen részecekké izzása pedig nagyfokú, vakító fényjelenségnek okozója. A széndarabok egymás felett vannak elhelyezve, úgy, hogy a felső hengerben rendszeren a pozitív, az alsóban pedig a negatív áram kering. Az áram tudvalevőleg vagy állandó, u. n. egyirányú vagy váltakozó irányú. Első esetben a szénrészecekké leválása túlnyomólag a pozitív darabon történik; utóbbi esetben mindkettőről és így a fény egyenletesebb, de sokszor zaj kíséretében áll elő. Ne gondoljuk tehát, hogy az ívlámpában egyszerű szikrajelenséggel van dolgunk; itt szénrészecekké

izzása okozza a fényjelenséget és az ív elnevezés e részecskék ivalakú mozgásától ered. Minden ívlámpa lényegesen két részből áll. Az egyik részét e széndarabok képezik; térjünk már mostan át a másikra is.

Azt mondtuk, hogy itt tulajdonképpen részkezelésről van szó. De ha a széndarabok folyton kisebbeknek, okvetlen be kell állania annak az állapotnak, hogy a levegőréteg olyan nagy lett, hogy a nagy ellentállást az áram nem képes már legyőzni. Eleinte a széndaraboknak érintkezniök kell, majd mindig jobban és jobban távolodnak egymástól. A lámpa második lényeges alkotó része már most egy módosító szerkezet, mely az érintkezés után a 3–5 mm. távolságot állandóan megtartja. Az 5 mm. távolság után először lobogás, majd teljes kialvás következhetik be. Van a lámpának még egy része, a tejüvegéből készült üvegbura, mely egyrészt a külső léghuzamot kizárja, másrészt a vakító fény erősségét csökkenti. Az említett módosító szerkezet legegyszerűbben elektromágnesből áll, mely csak addig kap áramot, míg a maximális ellenállás beáll, ekkor egy vasmagot elereszt vagy vonz, ennek következtében egy óramű jut működésbe, mely a széndarabokat újra egymásfelé közelíti. Ez a főelve ar. a számos módosító szerkezetnek, melyek részletezésére e helyen nem térhetünk ki. A szerkezetek általában háromféle typushoz tartoznak: A főáramú ívlámpánál az elektromágnes a főáram körébe van igtatva, vagyis ez esetben az áram erősségét teszük állandóvá. A mellékáramú ívlámpánál a feszültség az állandó, mert a míg a nagy ellentállásnál a lámpában keringő főáram erőssége gyengül, a lámpában uralkodó feszültségi viszonyok kiegyenlítésére a mellékáram erősül és e

SZIGETVÁR UTOLSÓ PERCEI. — WEBER FERENCZ FESTMÉNYE.

mellékáramba iktatott mágnes egy óramű vasmagját magához vonzza és így az óramű működésbe jut. A differenciális lámpánál az ellentállás az állandó. Ez esetben a két előbbi mód mintegy kombinált módon jut érvényre. A fő- és mellékterecset egymásfelé helyezük el és ezek ugyan-

Szigetvár utolsó percei.

Képünkhez.

A Nemzeti Színházban ezen a héten adták «A szigetvári vértanúk»-at a középiskolai ifjúság előtt. Kitérő lelkesedéssel fogadták az ifjak Jókai Mórnak ezt a mélységes érzelmeket keltő darbját.

Ez alkalommal időszerűnek véljük bemutatni Weber Ferencz magyar festőnek gyönyörű művét, mely Szigetvár végső romlását ábrázolja. A vár hős ura és háromszáz társa dicső halált halt már odakünn. A beözönlő török had joggal hiszi, hogy az utolsó férfi elestével övéi lesznek legalább a halomra lőtt falak. Csalódik, ha hiszi. Az utolsó férfival nem veszett még oda a vár utolsó védője is. A megfogyott győzelmes sereg egyet kihagyott a számításból; az asszonyt, ki romba dönti, a mi kö még kövön maradt, s várfenéken ássa a hódítóknak a sziklasírt.

Ezt a jelenetet vette ihlett esetére a művész. Ott van egy nő, a régi magyar asszonyok deli alakú, férfias lelkű fajából; festői szépségű ruházatban. Égő kanócczal hajlik a löporos hordók felé és várja, mikor törik rá a várfenék ajtaját a vad jancsárok. Azok megdöbbenve állanak meg az ajtóban; a nő homlokán a halálszántság átszellemült kifejezése. Bizony, egy pillanat múlva ki fog törni a sötét tonnából a földrengető vulkán, mely száz meg száz diadalmában úszó katonát tízes lávája alá temet.

azon vasmagra hatnak. Ha a szén leég, a mellékáram az erősebb és ez egy vele összeköttetésben álló emelő szerkezetű óraművet hoz mozgásba. De ez alatt a mellékáram csökken és újra a főáram az erősebb; e hatások folyton felváltják egymást.

(Vége köv.)

A nő ideális alak. Körner drámájában neje, a Jókaiéban huga Zrinyinek. A történelem, mely csak kétségbevonhatatlan bizonyítékokban alapuló állítást fogad el igaznak, nem állít e tekintetben semmi bizonyost. Mert hol maradtak volna ama bizonyítékok, mikor mindent, a mi

biztos támaszúl szolgálhatna, elsöpört a kitörés tüzes forgószele?

*

Szigetvár hőseinek kultusza örök életű. Maga dicsőségesen uralkodó fejedelmünk mutat erre fölemelő példát. *A tiz szobor* között, melyeket magasztos elhatározással állított, nem hiányzik a Zrinyi Miklós alakja sem. És ez lett legelőször készen a tiz közül. *Róna* József, több sikerült szobor alkotója, készítette. Nemsokára öntés alá kerül, a mi lassú munka: így csak 1901-ben állíthatják fel az Andrássy-úti köröndön.

A szobor talapzatának felső része várfokot mutat, alsó része szikla. Zrinyi alakja a vár fokán áll, jobb-jában kivontkardja, baljában pedig zászlót tart magasra. A kirohanás előtti pillanatban ábrázolta a művész a hőst, ki Istennek ajánlja lelkét, mert tudja, hogy nem győzhet, a halálra el is készült. Arcza azonkívül, hogy hű a róla maradt arezképekhez, biztos és szép kidolgozásban fejezi ki a rettenthetetlen elszántságot. A korbelt hűségére is gondot fordított Róna, az öltözetre, a kardra. A hosszú mente, melyet Zrinyi magára öltött, az ismeretes magas gallérú ruha; lilimok díszítik, s redőzetét a plasztikus hatáshoz jól felhasználta a szobrász.

A talapzat elő részén egy mellékalkal is van, a magasból visszavert török zúzott alakja, mely ott terül el a sziklán. Ez jelképezi az ádáz harcot, a vérontást, melybe Szigetvára került a törököknek.

TÓPARTON.

Ringó hullámok tükörében
A napnak képe ing, rezeg,
A lombos ágat mintha ráznak
Parányi kis tündérkezek.

Aranyhalak csapatja űzi
A lombon áttört sugarat.
Majd tánczra kelnek ott körötte
Keringve a felszín alatt.

Dalos madár az ág hegyéről
Kedvét találva nézi ezt.
Hunyorgat kis sötét szemével
S a tánczhoz ő füttyölni kezd.

Ne volna szívem összetörve,
Ilyen nehéz, borús, kihalt,
Én zengeném játékokhoz
A víg, bohókás, játszi dalt.

Zempléni Árpád.

A SZENT KORONA
LEGENDÁJA.

István hallgatja a pap beszédét.

ISTVÁN fejedelem a keresztény Isten választotta vala. Csoda-látás szerint, szent pap ígéből ő is megértette, a nép is megtudta, jó hamar megtudta.

Valami varázslat, titkos erő rejlik szent pap beszédjében, mikor elmondá Isten fiának a csodás történetét.

Ó be szépen mondta.

— Leszállott a földre, emberré változott, de nem választotta királyok palotáját, hanem választotta szegények kunyhóját. Jászolba fektették, oda vándoroltak távol napkeletről arany koronájú böles királyok, s vittek ajándékot, a földre borultak Isten fia előtt, ki fekvék jászolban. Jöttek a pásztorok együgyű elmével, ámde tiszta szívvel, és az Isten fia nekik is úgy örült, mint a királyoknak. Egyforma előtte a szegény és gazdag, a gyöngye és erős előtte egyforma, isteni szeretet jut mindnek egyformán, ha igazak és jók. S miért jött a földre? Azért jött le hozzánk, hogy elhintse magvat emberszeretetnek, hirdesse a békét, és ossza az áldást, melynek az Úr neve örökös forrása. Azután szenvedte a keresztthalált, hogy bűnétől megváltsa az egész világot, s visszazálljon oda halhatatlan lelke, holott él örökké Atya Isten mellett fényes Mennysorszámban.

Böles pap szép meséje az Isten fiáról, meglopta a szívnek minden érzését, kiirtotta abból Hadak ura képét, István fejedelem nem volt az, ki apja. Előtte új világ képe ragyogott fel, s keresztrefeszített Üdvözítő képe akaratajt tette érzénel erősebbé, s népe jóvoltáért dobogott a szive.

— Bálványkövek helyett templomok kellenek, fehér lóáldozat maradjon meséül késő unokáknak; táltos jóslat hitét ingassa meg új hit, mely nemcsak fenyeget, hanem irgalommal hív örökéletre. Jertek papok, jertek, idegen o szagból, hirdessétek bátran az Úrnak ígését országomban szerte!

Majd útra kelt ő is, magyarok fejedelme, s apostolává lett Krisztus vallásának.

Adott vala néki Isten édes szókat, melyek hatásabbak fejedelmi parancsnál; a kik jövevény pap szavát nem értették, mert azt megérteni nem akarták, bezzeg hajtottak Istvánnak apostol szavára, hozzá békéltek s mondák:

— Ha te hiszed, Árpád unokája, mért ne hihetnők mi? Jobbak nem lehetünk, rosszabbak mért lennénk? . . .

irtózatot harag fergege készül a ti fejetekre, pártos magyarok ti, jövevény papoknak, a kik szállást adtok, s testvéreiteknek intő szavaira üstökötök rázva indultok utána Istvánnak . . . No rajta . . . Bálványkőből ti csak rakjatok templomot, nagy óbégatással oda gyűljetek . . . haj! Reátok szakad az . . . mert reátok szakad . . .

Fenyegető szónak fogatja nem volt.

HÓFEHÉR RUHÁBAN ANGYAL SZÁLLOTT LE . . .

Sátrak kiürültek, szállások piacznán gyűltek a magyarok, fejedelmi apostolt hallgatták számosan. Fogadták gyanuval eleinte a szót, de azután fölengedett soknak szíven a jég-kéreg, mert dicséretes volt István szava, tette.

Táltosok hallgatták sátraikba bújva, felforrott a vérök, de arezuk titkolta; tanácsot kérőknek tanácsot nem adtak, s keserűen, mintegy panaszaival mondák:

— Hadúrtól mennykövet kérjete, ne áldást,

Mint a terjedő tűz, mely kél nyári éjjel, s száraz ágait a fáknak rendre kapja, s mely vala csak szikra, mikor legelőször fellobbant, s azután csodagyorsasággal vált égő erdővé: ilyen gyorsan terjedt Magyarországszerte Krisztus ígéje a magyarok szívében.

Ha föltamad vala Hadúr maga, s nyilat ontja zápor módra, s megered milliom csatornán keresztül fellegontó keble a haragos égnek: bizony el nem oltja . . .

Ki tette ezt, kérde?

— István fejedelem apostoli szava, István fejedelem életadó hite, István fejedelem áldást hintő keze.

Szegényt felistápol inséges voltából, üldözöttet megvéd fejedelmi pajzsával, hitében tévelygőt hittel megerősít; osztja bölcseséggel az igazság szavát, s úgy árad szívéből az erős szeretet, miként tavasz-napból rügyfakasztó sugár.

Harmadik év végén, mikor visszatérek apostoli útból, és bejárta vala magyarok országát jövevény papoknak jámbor seregével, hívatta magához a tudós főpapot, Asztrikot, s így szóla hozzá bizalommal:

— Készülj messze útra, hűséges jobbágyom. Vidd meg üdvözetem római püspöknek, keresztények között a legfőbbik papnak. Hova nagy Etele karddal mene hajdan, s városoknak lángja világított útján — oda zarándokul menj, István követe, járulj hozzá, s hirdesd, a miket itt láttál Árpád hazájában. Ahhoz ingyenvaló jóakaratóból ne tégy hozzá semmit, abból el se vegyél.

Jobbágy tisztességgel így felel ősz Asztrik:

— István fejedelem, köszönöm kegyelmed; kívánatos nékem ez a szent követség. Elmondom azt majd a római püspöknek, miket itten láttam szép Magyarországon. Többet ha mondanék annál, a mit láttam, nem hinné a püspök, ha annyit mondok is, mennyi az igazság, soha olyat tudom, szent füle nem hallott.

Azzal útnak indult Róma városába, hogy tudtára adja római püspöknek István üzenetjét.

Ez alatt pediglen a római püspök, a szelid Szilveszter, Krisztusnak e földön jámbor helytartója, várta napról-napra a lengyel hercegnek, buzgó Miczislávnak követét, ki vala hozzá eljövendő, hogy koronát kérjen ő herceg urának, római püspöktől királyság jeléül.

A római püspök várta, hogy érkezék lengyel Miczislávnak követe északról.

Csak hogy más vala az Isten akaratja, királyi koronát nem lengyelnek szánta.

Elmondom hogy történt.

A mint alszik vala Szilveszter, a püspök, hát mennyei látás örvendezteté meg.

Hőfőruhában, megdicsőült arccal egy angyal szállott le fényes mennyországból, s odállt fejéhez a jámbor püspöknek, szárnyas szóval neki e szavakat mondá:

— Krisztus helytartója, Isten hű szolgálja, parancsál te hozzád mennyországból jöttem. Alázatos szívvel, engedelmisséggel hallgass meg,

s akkép tégy, a mint az Úr mondja. Csináltattál vala szinarany koronát, Miczislávnak szántad, a lengyel hercegnek, merthogy népe Krisztust fogadta urának. Eljön a követség, de te a koronát immár másnak adtad, mert Úr parancsára másnak kellett adnod, másnak, igazabbnak, való apostolnak.

— Kinek adjam, Isten szolgálja, te mondd meg? — kérde csodálkozva a római püspök.

— Holnap követség jön hozzád Napkeletről, magyarok vezére, István küldi. Fogadd különös jóssággal, mert nagyra termett nép bölcs vezére István. Háborúk zajából Istenhez tért nemzet, melynek messze földön gonosz hírét költék, ime arczát feléd fordítja, megbecsüld méltóképpen, püspök. Isten akaratja, hogy azt a koronát István követének add, ne a lengyelnek.

Ezt mondá az angyal, aztán visszazállott mennyei honába, Isten trónusának térdelt lépésőjére, s zengé dicsőségét az igaz Istennek.

Másnap viradattal megérkezék Asztrik, István fejedelem követe Rómába.

Odajárult vala Szilveszter püspökhöz és ajkáról méznél édesebb szó folya:

— Szent atyám, Asztriknak hívnak engem, s vagyok vitéz magyaroknál Isten igéjének jámbor terjesztője. István fejedelem küldött engem hozzád, Géza fia, s Árpád egyenes utóda. Küldött pedig azért, hogy igaz beszéddel fessek, miket láték rövid három évnek leforgása alatt. Kegyelmesen hallgassd, szívbéli örömed telik abban, tudom.

— Beszélj, kapás-társam az Úr szőleijében, mert bizony-bizonynyal mondom, örvendezve hallgatom beszéded.

Ujfent szólott Asztrik nagy-bölcsen és szépen:

— Csodának tartanád, ha szavahihető ember nem mondaná. Szavahihetőnek engem bizvást tarthatsz. Szólok egy nemzetről, mely *tegnap* pogány volt, Hadúrnak áldozott, s *ma* keresztény, hive a Jézus Krisztusnak. Papok legiója meg nem tette volna e hirtelen csodát száz esztendő alatt, mert pogány hitéhez erős kapesok fűzték, s áldoztanak buzgón bálvány-köveiknél; hanem az Uristen kegyelme szállt rájuk, adván olyan vezért, ki eldobta kardját, s kezébe vevén a feszületet, bizony *apostolává* lett erős nemzetének... Én láttam, én tudom, hogy milyen apostol vala István vezér; hallottam szavait, csodáltam jószágát, dicsérem türelmét, s vallom hitem szerint apostol-királynak. Századok eltelnek, új századok jönnek, de ilyen nem támad népek seregében.

ZRINYI MIKLÓS. — Róma József agyagmintája után.

Azért kérlek téged, Krisztus helytartója, vedd fel nyájadba az István népét, s neki küldj koronát, mint egy keresztény királynak; te földi koronát, égi koronát majd juttat neki Isten, a nagy, igazságos, az örökkön élő...

Ragyogó orcával hallgatta Asztriknak lelkes ő szavait a római püspök, azután felállott fényes trónusából, püspöki süvegét fejéről levette, merő tiszteletből az apostol iránt, ki támadott messze Isten jóvoltából szép Magyarországon.

Atyai szavakkal Asztrikhoz így szólott:

— Nagy az én szívemnek, szent az örvendése, mert bizony-bizonynyal Isten kezét látom uradnak dolgában. Csináltattam vala szinarany koronát a lengyel hercegnek, ötvös keze olyat csak remekbe csinál, oldalán köröslég szentek képe

díszlik, pántokat czifrázzák drágakövek ékül, s aranyfonalokból szőtt háló vagy az abroncsoknak közte, tetején a kereszt hirdeti, hogy a fő, mely e korona ékesít, szolgálja mi Üdvözítőnknek, a Jézus Krisztusnak, keresztény királyok egyikévé leszen, nem kisebb, nem rosszabb, mint a többiek mind Napnyugaton. Ime, ezt a szent koronát égi intés miatt küldöm Istvánnak, a magyar fejedelemnek. Küldök azonkívül kettős keresztet is, apostolkodása örök emlékeül, s mind a világ előtt vallja magát büszkén, édes szeretettel apostol-királyul. Add tudtára neki, hogy Szilveszter püspök áldását az Urnak kéri buzgósággal magyarok fejére. A szent koronának késő századokig lesz nagy tisztessége a magyar nemzetnél. Soha úgy még nemzet koronát nem tisztelt, s nem tisztelt eztán sem, mint az a hős nép a zúgó Duna partján. Ez a korona lesz a jövő záloga, ezzel jegyzi, magát el a magyar nemzet, s hire-neve ettől tisztul meg, s kit félték nyugaton a népek, ezután említik nevét tisztelettel... Mintha beelátnék messze századokba, úgy beszélék mostan... Eljövend az idő, mikor István népe annak a keresztnek, a mely koronáját ékíti Istvánnak — nemcsak terjesztője, hanem védője lesz. Ó áldott, ó áldott, ó ezerszer áldott lesz az István neve, s tetterős népének sziklavára az Ur... Atyának, Fiúnak, Szentlélek Istennek a nevében, Amen!

*

István fejedelem — István királylyá lett. Fejére tették a szent koronát, s hordá olyan méltósággal, mint a keresztények királyai közül csak kevesen hordták.

És hordják azóta a magyar királyok, s meghajlott előtte a büszke nemzetnek térde alázattal. Varázs-erejét a magyar koronának megtörni nem tudta századok viharja, nem tudta, s nem tudja.

Világot fenntartó Isten ajándéka vagy te, szent korona!

Gaal Mózes.

VEGYESEK.

Péterfy Jenő, a legfinomabb magyar tudós-elmék egyike, tragikus halállal meghalt. Péterfy legjelesebb esztétikusaink közé tartozott és Plató filozófiájának nagy ismerője volt. Tanulmányai Kemény Zsigmond-ról, Eötvös-ről, Jókairól, Danteről, a három nagy görög tragikusról és Aristophanesről a legértékesebbek közé valók, mit e nemből produkáltak. Erdemei elismerésül a Kisfaludy-Társaság már 1887-ben tagjának választotta. A doktori diplomát már 21 éves

korában elnyerte és hosszú időn át haláláig a VIII. ker. főreáliskolában tanított. Magányos ember létere egyedül a tudománynak és tanítványainak élt, kik a bálványozásig szerették. A túlhajtott szellemi munka zavarta meg annyira, hogy önkézevel vetett véget életének 49 éves korában. Temetése óriási részvét közepette folyt le.

Az Uránia-színház. Boldog fővárosi diákok! Ahhoz a sokféle alkalmatossághoz, melyek műveltségüket és tudásukat előmozdítani vannak hivatva, egy új járult. November 4-ikétől kezdve tudományos színháza van a fővárosnak, az Uránia-színház, melyet egy társaság szervezett a kormány támogatásával. Helyisége pompás, a Kerepesi-út legelején, a Rimanóczy-házban. Itt tartja oktató előadásait a különböző tudományokból, tanulmányokból, mutatóanyagokkal, színpadi jele-

KAZINCZY EMLÉKTÁBLÁJÁNAK LELEPLEZÉSE KÉSMÁRKON.

netezésben, ködfátyol- és vetített képekkel, körkép-szerűn rendezett díszletekkel, néma ábrázolásokkal. Szóval a technika, illúzió, világítás minden módjával szemléltethetővé teszi a tudás és ismeret világát. Külföldön van már néhány ily színház, s nagy tetszésre találtak. A magyarító szöveget felolvassák, erre következnek a mutatóanyagok.

Az Uránia-színház első darabja *Küzdelem az északi pólusért*, s három felvonásban három különböző észak-sarki vállalat viszontagságait illusztrálja: az 1869-ki második német expedíciót a «Germánia» és «Hanza» hajóval; az 1872—74-iki osztrák expedíciót, a Ferenc József-föld felfedezésével, a «Tegethoff» hajóval, végre Nansen expedícióját. A szöveget *Cholmoky Jenő* tanár írta, s *Dajka* Balázs színész érzeses hangon olvasta föl. A díszletek nagyon szépek, a vetített képek művésziek, a gépezet jól működik. A jéghegyek közti zivatar, napfény, északi fény, köd, a jégtáblák festői látványt nyújtanak, az utazás eseményeit pedig alakok ábrá-

zolják. A hajók is megjelennek, ha kell összetörnek és elsüllyednek. Az észak-sarki utazások után *Klupathy* tanár még a levegő cseppfolyósítását is érdekes mutatóanyagokkal adta elő. Az Uránia-színház tehát szórakoztatva és gyönyörködtetve oktat. Az Uránia-színház az ifjúság számára is tart előadásokat, olcsó helyekkel.

Operai előadások az ifjúság számára. Fővárosi zenetanárok azt az eszmét pendítették meg, hogy a Nemzeti Színház példájára a magyar királyi Opera is rendezzen népszerű délutáni előadásokat, a melyeken a hazai szerzők művei és a kiváló külföldi operák kerüljenek színre. A terv megvalósulása nagyban fejlesztené az ifjúság zenei érzékét. Berlinben nagy dívatban vannak az ilyen népszerű operai előadások, melyeknek védőségét a császárné vállalta el, a kinek

készítette, a kinek, valamint az ünnep rendezőinek, *Schwarz* Károly dr. polgármester mondott köszönetet. Még *Neuländer* Jenő liceumi tanuló szavalt a alkalmi költeményét. Az ünnepély alkalmával fölvetett s lapunk mai számában közölt kép azt a jelenetet örökíti meg, mikor a már leleplezett emléktáblát a polgármester szép beszéddel a város gondviselése alá átveszi.

A reformáció emlékünnepe emelkedett hangulatban ülték meg mindent a református tanintézetekben. A sok közül kiszemeljük a *kecskeméti* ev. ref. főgimnázium ünnepélyét, mely ilyen műsorral folyt le: 1. A 137. dicséretet énekelte az ifjúsági énekkar. 2. Emlékbeszédet mondott *Farkas Kálmán* főgimn. vallásnár. 3. «Reformáció ünnepén», költemény *Hegedűs István*tól, szavalt *Ágoston Sándor* VIII. o. tan. 4. «Gályarabok éneke», előadta az énekkar. 5. «Sztáray Mihály, magyar reformátor», írta és felolvasta *Nagy János* VIII. o. t. 6. «Luther éneke», előadta az ének- és zenekar.

Görgei útja. Kirándulást tett október 28-ikán a *körmöczbányai* főreál VII. és VIII. osztálya *Pszetka* Ferenc szeretett tanár úr vezetése alatt *Skalkára*, vagyis azon út egy pontjára, melyen 1849-ben *Görgei* ügyes egérintat vett a szorongató császári hadak elől. Reggel 8 $\frac{1}{2}$ órakor indultak el a diákok és 11 $\frac{1}{2}$ órakor értek oda 1124 m. magasságban. Ebéd után a félgy beomlott akna-alagút szájánál helyezkedtek el és elénekeltek a Szózatot, majd *Pszetka* tanár úr mondott beszédet, felolvastán *Görgei* A. 9. é. kelt levelét, mely tanúbizonyosságot tesz arról, hogy ezen a földalatti úton, rettenetes téli időben, 24° hidegben, 6000 rongyos ruhájú honvéd ment keresztül, először kivájva a bedőlt aknát, átvonva az ágyúkat. *Görgei* ment át legutóljára. (Ilyen ember, ki 2—3 óráig áll egy akna-munkánál, az nem lehet hazaáru!) *Schreiner* J. szavalt ezután *Abrányi* Emil «Erős hit» cz. költeményét és *Csaszlava* J. *Petőfi* «Nemzeti dal»-át. A diákok elénekeltek még a *Kossuth-nótát*, végül lefénnyképeztették magukat.

Matiné az V. ker. főreáliskolában. A *Markó* utcai főreáliskola matinéi bizonyos tekintetben hírnévre tettek szert. Nehezen lehet párjukat találni az ifjúságrendezte ünnepeké közt, jól összeállított, ízléses műsor és jeles előadás dolgában. Minden esztendőben kínálkozik alkalmunk ennek konstatálására. Most azonban nem fojthatjuk el azt a megjegyzésünket, hogy a műsorban az idegen elemnek túlnyomó szerepe jut. Több magyar számot szerettünk volna látni. Egyébiránt a november 5-iki matinérol csak szépet írhatunk. A zenekar bevezetésül *Griegnek*, a nagy norvég zeneköltőnek gyönyörű, északi hangulatokból és dallamokból szőtt «Peer Gynt»-jét adta elő, megtoldván *Doppler* «Ilka»-nyitányával. Ezután *Hermann* Endrének «Művészesata» cz. drámai költeményét adták elő hatan. A sikerült művecskében az öt művész (festő, szobrász, zenész, építő, költő) azon vitatkozik, melyiknek a művészete az első. A nemtő az összes művészeteket egyenlő rangúaknak nyilvánítja. — *Novák* Imre *Wolfram* dalverseny-áriáját (Tannhäuserből) és a bordalt a «Ninon»-ból énekelte; szép hangjával nagy tetszést aratott; a bordalt meg kellett ismételnie. *Vámos* Milos ifj. elnök dalokat olvasott fel, *Láng* Andor «A nővér»-t szavalt *Incedy*-től. *Anisz* Aladár művésziessen játszotta *hegedűn* *Paganini* «Mózes ábrándja»-t és *Sarosate* cigány-nótáit. Általános derűtséget fakasztotta a *Péti* Hugótól írt víg monológ szavalása. Az élvezetes előadások utolsó száma *Liszt* *Rigoletto*-ábrándja volt; *Schwarz* *Lajos* nagy formai tökéletességgel játszotta zongorán.

Gyász. *Markovics* Sándor, a szabadkai főgimnázium érdemes rajztanára, október 14-ikén, tanári működésének 27-ik esztendejében meghalt. Hálás tanítványai gyönyörű koszorút tettek ravatalára. — *Nagykövöcsön* *Szabó* Sándor ev. ref. gimn. VII. o. tanuló f. hó 20-án temették el nagy részvéttel. A tanulóársak nevében *Kálmán* *János* VII. o. t. búcsúzott el a korán elhunyt ifjútól. — *Ungváron* *Hegedűs* *János* VI. oszt. tanuló hosszas szenvedés után jobblétre szenderült. Temetése épen Halottaknapján ment végbe. Áldás hamvaikra!

Halottak napján a kegyelet lerovásában a középiskolák ifjúsága sem maradt hátra. Budapesten a II. ker. főreáliskola tanuló dr. *Szalkay* *Gyula* tanár vezetése alatt kivonultak a *Kerepesi*-temetőbe. *Kossuth* sírjánál *Ujvárossy* *Fedor*, *Deáknál* *Weisz* *Jenő*, *Bathyánynál* *Gaal* *János* mondtak beszédet. — *A Barsay-utcai főgimnázium* ifjúsága *Törek* *Gábor*-nak, az intézet volt szeretett tanárának sírját koszorúzza meg. — *A szegedi főgimnázisták* elhunyt tanárai sírjaira tettek koszorúkat a belvárosi temetőben; kivonultak azonkívül a *deszkási* temetőbe, hol *Dugonics* *András*, a lelkes szerzetes-fró nyugszik, itt *Zacharia* *Emil* VIII. o. t. tartott beszédet, *Issekutz* *S. VII. o. t.* pedig «*Dugonics emlékezete*» cz. ódáját szavalt. — *Az ungvári főgimnázium* ifjúsága *Mindszentes* *estéjén* a tanári kar vezetése alatt fáklýásmenetben vonult ki a temetőbe. *Hódoly* *Lászlónak*, a szünidő alatt elhunyt igazgatónak sírjánál *Gál* *VIII. o. tan.* mondott gyászbeszédet; *Zoltsák* *János* sírjánál — ki a «*Dayka-önképzőkör*»-t alapította — a férfinégyes gyászdalokat zengett, *Slepovszky* *VII. o. tan.* pedig meghatóan tolmácsolta a kör tagjainak bánatát és hálás megemlékezését. — *A körmöczbányai főreáliskola* az itt elhunyt tanfőfiak, tanulóársak és *Kemniczer* *Károly* szabadsághős sírjai fölött rötták le kegyeletüket. — *Az iglói ág. ev. főgimnázium* ifjúsága kivonult az 1849 febr. 2-ikán *Iglón* elesett honvédek sírjához. Itt *Kinéses* *László* VIII. o. t. szavalt *Kálnoky* *István* társának ez alkalomra írt, pályanyertes ódáját. Koszorút helyeztek ezenkívül *Zimann* *János*nak, a «*Petőfi-kör*» nyáron elhunyt tanárelnökének sírjára; itt *Bihát* *Jenő* mondott megindító beszédet.

Önképzőkori tarlózás. *Kolozsvári* kat. főgimnázium, október 28. *Urbanetz* *Károly* VII. o. t. «*Páris csodája*» című elbeszélését olvasta fel, *Petrán* *József* meg *Petőfi* szerepéről a szabadságharcban értekezett. *Lugosi* főgimnázium, november 5. *Imesku* *Péter* VIII. o. t. felolvasásában szünidei nagy gyalogútjának élményeiről és tapasztalatairól csevegett. *Fischer* *Rikárd* VIII. o. t. *Bánk* *bán* tragikumát fejtegette. — *Szegedi* főgimnázium, november 5. *Andrássy* *K. VIII. o. tan.* Halottak napjáról elmélkedett, *Domokos* *Nándor* pedig a modern drámairodalomról olvasott föl tanulmányt. — *Budapesti* VIII. ker. főreáliskola nov. 4. *Lád* *Károly* VIII. o. t. az északi csillagos égről tartott felolvasást. A bírálók jegyzőkönyvi dicsőrelet elfogadták a következő költeményeket: «*Minden este*» *Danczig* *Árpádtól*, «*Az én óram*» *Megyesy* *Ágoston*tól, «*Ifjúság*» *Vajda* *Elemértől*. — *A temesvári* kath. főgimnázium önképzőkörében elhatározták, hogy pénzügyadományul járulnak a *Vörösmartynak* emelendő szoborhoz. Egyszersmind kihirdették a pályatételeket: *Alföldi* élet és jellem *Petőfi* költeményeiben. Magyar verses legenda. Műfordítás németből, francziából, esetleg angolból. Szabadon való fordítás: *Tacitus*; «*Dialogus de orationibus*», 1—29 caput; *dj* 1 darab es. és k. arany, *Olejovics* *János* k. r. tanár ajándéka. A rovarok szerepe a természet háztartásában; *dj* 1 darab es. és k. arany.

FEJTÖRŐ.

Rovatvezető: Csizsár József.

Számítási kérdés:

Bontsuk szét 131-et két oly számra, melyeknek egyike 7-tel osztva, osztási maradékul 3 at adjon; másika pedig 11-el osztva, osztási maradékul 5-öt adjon.

Földrajzi kérdés:

Mi a neve azon városnak Háromszék megyében, a mely az Aporok régi fészke? A tűzizádó székelyek a monda szerint itt tartották fenn az ősi vallást, míg a keresztséget fel nem vették. A vár már a tatárjáráskor meg volt, Apor Miklós még 1603-ban ott lakott, de özvegye Torjára költözött s azóta a vár romba dőlt.

Történelmi kérdés:

Mi a neve azon khánnak, a ki a szomszédos nomád törzsek legyőzése után a mongolok fejévé lett? 600,000 emberből álló seregét négy részre osztva és fiait az egyes hadtestek vezérévé téve, meghódította Khinát és az egész Transoxániát; halál és pusztítás jelzék mindenütt nyomaikat.

Képrejtvény.

Megfejtési határidő 1899. november 19.

A 5. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Számítási kérdés: 2 év múlva; 5 év múlva; 1 1/2 év eltelt. Földrajzi kérdés: Batha folyó. Történelmi kérdés: Vasco de Gama, híres portugál hajós. Természettudományi kérdés: Kancsós jáczint (Hyacinthus orientalis). Képrejtvény: A szívet megtörni lehet, de legyőzni nem.

Helyesen fejtették meg: Balássy Miklós, Techet Károly, Vécsei Ferencz, Barla József, Giczey Lajos, Géczy Géza, Bohrandt Lajos, Kertész Tivadar, Wittmann György, Gyárfás Elemér, Dada András, Szécskay Dezső, Tobiás László, Szabó Ferencz, Zomódy József, Schweiger Gyula, Reichrath József, Platzner Árpád, Jung Sándor, Pay'r Hugó, Labancz László, Nagy Károly, Grünbaum Lajos, Csaudári Gyula, Terray Béla, Polnitzky Leo, Horváth Andor, Hajós Rezső, Rosenbaum Ernő, Rügő József, Erdei Vilmos, Podhradszky Kálmán, Strausz Gyula, Szalay Károly, Ember István, Laufer Rezső és Ödön, Horváth Dezső, Gulovics Andor, Benedek Arthur, Békey Ödön, Singer Gyula, Mihályfy Ernő és Zoltán, Weisz Hugó, Lovrits Antal, Bárány Kálmán, Molnár Aladár, Gyapai József, Puskás Jenő, Vadas Zoltán, Dragovics István, Scherz Alfréd, Dukász Jenő, Sebők Dezső, Soós Ignác, Deutsch Dezső, Betegh István, Laczkó Géza, Lamberger István, Léderer Károly, Botka Andor, Fuchs Dénes, Schuschiczky Pál, Antony Gyula, Rátkay Géza, Grosz Gyula, Grünfeld Samu, Krausz Nándor, Perbay Alajos, Kéler Tibor, Schwitzer Zoltán, Bartsch Sándor, Katz Bernát, Spitzer Jakab, Végh József, Borosnyay Oszkár, Piek Béla, Benedek István, Tremner Rezső, Baranyi György, Laban Antal, Kekécs Kálmán, Teesz Lajos, Bohldaneczky Imre, Okolicsányi Pál, Blumberg

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

Alfréd, Lisssem Sándor, Endre Antal, Akay Elemér, Kohlhub Péter, Puskás Endre, Kliment Mátyás, Groedel Lajos, Klekner Rezső.

A jutalmul kitűzött könyvet, Hoitsy Pálnak «A mi az embert környékezi» című művét Mihályfy Ernő és Zoltán előfizetőink nyerték meg Győrött (Király-utca 17.)

SZERKESZTŐI TELEFON.

Horváth Dezső előfizetőnk (Bpest, Ferencz József-rakpart 16.) képes levelezőlapokat cserél. — Betegh István, Fel. Or. Nyerhet, ha akár csak egy rejtvényt fejt meg. — Kezde. Rimánkodásának nem bírunk ellentállani és ide iktatjuk géniuszának nagyreményű első eseményét:

Hullanak a sárga lombok
Az útszéli sárba,
Hallgatnak a juhkolompok,
Szedik a krumplít kosárba!!

Az esőben minden ázik,
Eltűnt már a kellem,
Csak az eszme meg nem fázik,
Hej, örök a szellem.

Természet, te koldus apó,
Didereg a képed,
Ne félj, ad az égi szabó
Meleg ruhát néked.

Véleményünk különben, hogy az ilyen vers írója még azt a kosárba szedett krumplít sem érdemli meg. — Platzner Árpád, Alsó-Kubin. Csak nem teszi föl a szerkesztőségről, hogy minden obskurus patak nevét ismeri? — Berente István, Budapest. «Hatteras kapitány» ép most jelent meg új kiadásban a Franklin-Társulatnál. Füzve 2 frt, kötve 2 frt 60 kr. az ára. — «Ad puerum». A «fejdisztő hánes» kifejezés nem szabatos. B. J. Budapest, P. Gy. Felső-Lövő, E. Gy. Szeged, G. S. Fogaras, P. E. Nyiregyháza, F. D. Beregszász. Beiktattuk tudósítónk közé. — M. S. Kis József Agota kisasszonya a rügyező rózsafa mellett emlékszik vissza az ifjúságra; az ön költeményének nénikéje a gyermekek oszonnázása mellett, kik hőrpölte iszszák a kávé. Valójában a nénik ilyen körülmények közt nem szoktak ifjúságukra visszagondolni, hanem rászólnak a gyerekekre: «Bözse! Tóni! Ne hőrpöljetez ivás közben! Ez nem illik». — Schwitzer Zoltán, Arad. Tudósításából nem tudtuk kivenni, micsoda amateur-kiállításról van szó. — Paczauer Ervin, Nyiregyháza. «Műfordításai»-val tegeyen kísérletet heti élelajpajainknál. Ide iktatunk egynehány jól sikerültet, első sorban az egyszerű sárospataki diák híres mondását: *Silvestrem tenni Musa medilaris avena* = vad Múzsát fogtam, zabbal tartottam; *conticure omnes intenticque ora tenebant* = mindnyájan elhallgattak és orrukak a tentába mártották; *Danaei* = dánok; *fahr wohl, oh Glück von Edenhall!* = utazz el, oh Edenhall szerencséje. Tudósításait várjuk. — F. L. Gyöngyös. Tudósítónk közé soroztuk. — Thomka Kálmán, Czinkota. 1. Szaválásra kitűnően alkalmas vig költemények: «Az együgyű paraszt» Szentjóni Szabó Lászlótól, «Petike» Vörösmartytól, «A helység kalapácsa» Petőfitől, «Pázmány lovag», «A bajusz», «A fülemile» Arany Jánostól, «Az obsitos» Garaytól. Ezerszer méltóbb és nemesebb dolgok ezek, mint holmi «Orri»- és «Légy»-féle léha monológok. 2. A «Kenyer és becsület» nemsokára könyv alakban is napvilágot lát. — 2713. sz. előfizető. Ez az izenet önnek is szól. A kérdezett monológot nem ismerjük. — Jelinek Józsa, Trencsén. Falusi iskolában való színlelőadásra bő anyagot nyújt Forgó bácsi gyermekszínháza. Athenaeumkéhoz tessék fordulni. — S. E. Egy intézetből csak egy tudósítóra van szükség. — Botond. Önöktől már van emberünk. Ha lapunkat figyelemmel kísérte, kivehet, hogy hibeink minden tudakozására szeretettel mondunk választ és készséggel mondunk véleményt szenge próbálkozásairól.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	SZERKESZTI	FŐMUNKATÁRS:	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre... 1 frt 20 kr.	D ^r RUPP KORNÉL	GAAL MÓZES.	Budapest,
Fél évre ... 2 frt 40 kr.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet	és könyvnyomda.	IV. ker., Egyetem-utca 4. szám.
Egész évre ... 4 frt 80 kr.	Megjelenik minden vasárnap.		Kéziratokat nem adunk vissza.

A nagybácsi leveleiből.

... Irod, hogy az önképző-társaságotok ügye szúrja az oldaladat. Mi türes-tagadás benne, a tekintetes tanári kar ősi szokás szerint kiküldötte egy tagját közéletet rendet csinálni, és — horrendum dictu — lön nemulass az ősi alkotmánynak, a régi dicső privilegiumoknak, meg annak, hogy a gyerekek ékes regulákban fölolvassák a præsessor-jogait és kötelességeit; mert hát ősi diák-ész szerint a birkák mondják meg a pásztornak, hogy így meg amúgy, mi majd megüünk előre, te csak ballagj szépen utánunk, mert így van ez megírva az ősi birka-constitutióban. És így tovább. Hej, mert gyönyörű világ is volt az a régi, mikor, teszme anno 1800-egynehányban, valahol egy ős városban, uram boesá, a gyerekek elnök odaszólhatott a tisztelendő páter præsessornek, hogy kérem alássan, tessék hallgatni, mert a szabályzat szerint most nekem van jussom a beszédre... A hogy meg vagyon írva ékes betűkkel a sz—i önképzőkör jegyzőkönyveiben. Bezzeg az volt néked az ætas aurea, öcsém, néked, a ki soha egy leczkét meg nem tanultál, ha csak apád anyád virgácsesal, — mivel nem buzdított rá, aztán soha egyebet kin-rinnél el nem követtél az önképző-társaság nagyobb dicsőségére.

Értem: bánja a béka a deret. A professor bement közéletet és megmondotta magyarul, hogy nem játszik nagyemberesdit. Hogy ő az önképző-társaságban is vezéreték, tanítótok, a ki nem azért van ott, hogy utánatok kullogva, várja, míg az időt elfecsérlitek, és lesse, hogyan rohantok fejfel a falnak szörnyű lelkesedésekben; hanem azért, hogy bölcs belátással, érett elmével egy nagy circulust huzzon elétek, mondván: imé, gyerekek, ezen a circuluson belül szabad a vásár:

mindenkinek szabad valamit választani abból a sok jóból, a mit beléje elrakosgattam; muszáj is, mert a nélkül nincsen önképzés. Hanem tovább, hirem nélkül, senki ne mászkáljon ám. Mert egy az: bolondot cselekedhetik, más az, ha egyesület, hát legyen egyesület: mindenki dolgozzék mindenkiért. Itt van száz írásbeli tétel, úgy állítottam össze, hogy ha mindegyitek becsülettel megfejt belőlök egyet, aztán itt a gyűlésben felolvassa a sikerült dolgozatot: hát ti három-négy esztendő alatt emberül meg fogtok ismerkedni valamennyien azokkal a nevezetes irodalmi és tudományos dolgokkal, a melyek nélkül bizony emelt fövel alig léphetnétek ki az életbe...

Hej, öcsém, meg kellene áldanotok azt a pillanatot, mikor ez a regula megszólalt közöttetek. Hanem a korhely ficzkók sohasem látnak tovább az orruknál. Apád elcsapta Toportyán Miskát, a kondást, mikor aludt, aztán a malaczkok kárt tettek magukban; de a Csürkös Janesik et consortes, a hason-szörű sócék, ámbátor egy kis józan ész alig csirázik bennök, már maguk akarják magukat vezetni.

Persze, dicsőséges állapotok is volnának. Butykos Peti románt csinálna a megvadult cserebókrul; Kobakos Gyurka tragédiába öntené a farkavesztett nyúl históriáját; Csombok Miska párhuzamot vonna a holdvilág meg a bocksorszj között et cetera. Efféle önképző-társaság kéne néktek, drága öcsém. Sőt eljárátok gyűlésezen minden szombat délután: Fülesey Miska elszaválna a «secundába pónált mégis sok szamar»-t (a melyik Petőfinek a ti fejetek szerint tudvalevőképpen a legszebb versézete) és nagy láрма után szétmennétek azzal a dicsőséges meggyőződéssel, hogy dejszen az önképző-kör mégis csak különb az iskolánál; mert a mit az iskolában fehérnek